

Se sändlista

Bildande av Vålberga mosse naturreservat i Motala kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken ett område inom fastigheterna Vålberga 1:13, Torpa 3:1 och Sjövik 2:1 som naturreservat med syfte, föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Naturreservatets gräns är markerad på bifogad karta, bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara Vålberga mosse naturreservat.

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara en värdefull naturmiljö som utgör den resterande delen av en hydrologisk och geologisk bildning som förr var frekvent förekommande i slättlandskapet, men som nu har dikats ut och överförs till odlingsmark. Vålberga mosse är därför unik genom sitt läge i landskapet. Naturreservatet ska även vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet.

Syftet med reservatet ska nås genom att området lämnas orört och görs tillgängligt för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet är även att utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 skall bibehålla ett gynnsamt tillstånd.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster;
3. framföra motordrivet fordon, undantaget båtar inom vattenområdet samt mindre banddriven älgdragare eller fyrhjulig motorcykel för uttransport av fälld älg;
4. uppföra byggnad eller annan anläggning;
5. uppföra mast, vindkraftverk, eller att uppföra luft- eller markledning;
6. anordna upplag;
7. gräva upp växter;
8. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
9. utanför planlagt område avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
10. utanför planlagt område ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfällor;
11. anlägga hamn, brygga eller fast angöringsanordning för farkost;
12. muddra eller rensa i vatten;
13. släppa ut avloppsvatten;
14. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

15. inom planlagt område avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;

16. inom planlagt område ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfälle.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tala att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. skötsel och dokumentation i enlighet med fastställd skötselplan, vilket innebär undersökning om diken kan läggas igen, åtgärder för att påskynda åldrande av vissa tallar samt inventeringar för dokumentation och uppföljning;
3. iordningställande av anordningar för friluftslivet som anges i fastställd skötselplan, vilket innebär underhåll av parkering och iordningställande av informationstavla.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver Länsstyrelsen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. framföra motordrivna fordon, undantaget vattenområdet;
2. rida eller cykla i reservatet;
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
4. plocka hela eller delar av växter, mossor, lavar eller svampar med undantag för bär och matsvamp;
5. störa djurlivet genom att t.ex. klättra i boträd eller samla ryggradslösa djur;
6. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

7. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
8. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ovanstående föreskrifter under A, B och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet skall vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Vålberga mosse är en unik högmosse så till vida att övriga torvmarker på Östgöta slätten har omvandlats till tåkter eller dikats ut och omförts till odlingsmark. På Vålberga mosse finns en välutvecklad lagg i den västra kanten och mosseplanet utgörs av den för Östergötland karakteristiska myrtypen, skvattramtallmosse. I norr avgränsas mossen genom ett vassbälte mot sjön Boren. Den östra delen av mossen har påverkats genom dikning och forna torvgravar och hela mossen genomgår en igenväxningsfas. I anslutning till laggen med rörligt markvatten och ett dike förekommer den rödlistade sumpviolen. Området är utpekade i myrskyddsplan för Sverige och anmält till EU:s nätverk Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet.

Natura 2000

Reservatet är ett Natura 2000-område med namnet Vålberga mosse och sitekod SE0230393. Följande habitat och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv är utpekade i området:

Skogbevuxen myr 91D0

Länsstyrelsen bedömer att Natura 2000- områdets tillstånd kommer att gynnas av reservatbildningen och den skötsel som därav följer.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken skall densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Vålberga mosse naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. En mindre del i västra kanten är planlagt område och är angiven som allmän plats/park.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Vålberga mosse naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilda

rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensbedömning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensbedömning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att beslutet av Vålberga mosse naturreservat inte medför några negativa konsekvenser för vistelse i eller färd genom området.

Miljö kvalitetsmål

Bildandet av Vålberga mosse naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar om vilka Sveriges riksdag och regering beslutat.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Vålberga mosse uppmärksammades i myrskyddsplanen för Sverige 1994. År 2003 anmäldes området till EU:s nätverk Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet.

Reservatsbildning

En värdering av området genomfördes av Svensk fastighetsvärdering AB i samråd med markägarna och på uppdrag av Länsstyrelsen. Därefter förhandlade Länsstyrelsen med markägarna och kom överens om köp av del av Sjövik 2:1 och Vålberga 1:13 som ska ingå i reservatet, med undantag för en mindre del av Vålberga 1:13 som är planlagd och där överenskommelse träffades utan ekonomisk ersättning för intrånget i markanvändningen föranlett av naturreservatsbildningen. De delar av reservatet som ligger på Vålberga 1:13 och Sjövik 2:1 har stakats ut och mätning har påbörjats av Lantmäteriet. Gränsen utmed ett dike på Sjövik 2:1 är dock inte klar, varför inmätningen och förrättningen inte är klara. Markägaren till Sjövik 2:1 anser att gränsen bör gå mitt i diket, medan Länsstyrelsen anser att diket bör ligga utanför naturreservatet. Frågan kommer att avgöras i samband med lantmåteriförrättningen. Överenskommelse om ekonomisk ersättning har ej nåtts med markägaren till Torpa 3:1. Markägaren till Torpa 3:1 är upplyst om möjligheten att stämna staten på ersättning efter att beslut vunnit laga kraft, för det fall överenskommelse ej nås. Länsstyrelsen och markägaren till Torpa 3:1 är överens om detta tillvägagångssätt.

Remissyttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare, tomtägare (vars tomter angränsar direkt till reservatet), Motala kommun, Kommunala lantmäteriet i Motala, Skogsstyrelsen Östra Götaland, SGU, Fiskeriverket, Sjöfartsverket och Naturskyddsföreningen i Motala.

Vattenfall har i sitt svar angett att den luftledning som tidigare gick genom södra delen av området är flyttad till en markförlagd kabel utanför reservatet. Enligt vidare kontakt med Vattenfall planerar Vattenfall att ta bort ledningsrätten som går genom reservatsområdet. Sjöfartsverket och Fiskeriverket har inget att erinra. SGU

tillstyrker bildandet av reservatet. Naturskyddsföreningen har inget att erinra, men påpekar att riksväg 36 har bytt nummer till 34.

Motala kommun har ingen erinran mot bildandet av reservatet. Kommunen anger dock att det är viktigt att ny kontakt tas med stugföreningen angående den planlagda marken. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten på kommunen påpekar att det inte kan uteslutas att det finns avloppsvatten som släpps i gränstrakten till reservatsområdet, samt att dubbelregleringar bör ses över (reservatsföreskrifterna jämfört med Miljöbalken, Plan- och bygglagen & ev. framtida vattenskyddsområde). Kommunen har även några detaljsynpunkter på skötselplanen.

Österskog-Torpa Vägsamfällighetsförening har i sitt svar angett att de från och med 2008-01-01 inte är sakägare, eftersom samfälligheten har delats upp och att Vålberga-Torpa Samfällighetsförening är sakägare i stället.

Stugföreningen, genom dess ordförande, sex av hushållen i stugföreningen samt Vålberga-Torpa Samfällighetsförening vill att reservatsgränsen flyttas ut från tomtgränserna, så att den remsa av planlagd mark som ligger mellan den av staten inköpta marken och tomterna hamnar utanför reservatet. Olika anledningar till detta framförs, så som önskemål om att inte bli störd av besökare till reservatet, att man anser sig inte ha fått reda på denna gränsdragning innan remissen samt att man som markägare ska ha rådighet över sin egen mark (t ex möjligheten att plocka bort träd som fallit ner, transport, kompostering (inkl ris och trädgårdsavfall)).

En av tomtägarna har påpekat att det är ottydligt om småbåtshamnen med tillfartsväg berörs av reservatsområdet. Vålberga-Torpa Samfällighetsförening har lämnat synpunkter på reservatets del i vägföreningen och synpunkter om ersättning för iordningsställande av parkeringsplats.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Länsstyrelsen gör bedömningen att undantag från föreskrifterna för åtgärder enligt ledningsrätten är onödig, varför detta undantag tagits bort.

Samtliga stugägare, vars tomter angränsar direkt mot reservatet, och stugföreningens ordförande inbjöds till möte, där de punkter som tagits upp i remissvaren diskuterades. Den planlagda remsan besöktes också. Reservatsbildningen strider inte mot det i detaljplanen avsedda användningsområdet med området. Överenskommelse om bildande av naturreservat på den planlagda remsan träffades mellan Stugföreningen och Länsstyrelsen i december 2004. Mosselaggens utbredning överensstämmer nästan helt med det planlagda området. Länsstyrelsen gör bedömningen att laggen är en viktig hydrologisk del av reservatsområdet och att den utgör en stor andel av den lagg som finns runt reservatet. Den planlagda marken tas därför inte bort från reservatsområdet. Komposteringen har medfört viss skada på naturvärdena i laggen, men skadan är ännu begränsad. Fortsatt kompostering skulle skada laggen än mer. Transporter är inte lämpliga i den fuktiga-blöta laggen, och om det skulle ske någon transport skulle det orsaka stor skada på naturvärdena och hydrologin. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att föreskrifterna som förbjuder dessa verksamheter ska kvarstå. Enstaka träd som faller eller som skuggar tomterna

kan tas bort utan att naturvärdena skadas, varför föreskrifterna har ändrats så att det, efter tillstånd från Länsstyrelsen, är tillåtet med mindre åtgärder av detta slag inom det planlagda området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att övriga föreskrifter enligt remissförslaget är nödvändiga för områdets långsiktiga bevarande av naturvärdena. Länsstyrelsen gör därför ingen ändring av föreskrifterna.

Småbåtshamnen med tillfartsväg berörs inte av reservatet. Andel i vägföreningen och ersättning för åtgärder regleras inte i beslutet eller skötselplanen. Ingen ändring i beslut och skötselplan görs därför med anledning av småbåtshamnen eller väg- och parkeringsfrågan.

Kommunens förslag till ändringar i skötselplanen förtydligar texten, varför dessa till stor del har arbetats in.

Övrigt

Natura 2000

Livsmiljöer och arter som är utpekade enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla ett gynnsamt tillstånd. Detta innebär att verksamheter eller åtgärder som kan orsaka betydande påverkan på områdets livsmiljöer, och/eller störa arter i området, kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken sedan 2001-07-01.

Verksamheter som är direkt förenliga med områdets förvaltning och skötsel kräver ej tillstånd (7 kap. 28a §, andra stycket miljöbalken). Åtgärder enligt fastställd skötselplan kan dock kräva tillstånd.

Tillståndsprövningen skall föregås av ett tidigt samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Om verksamheten eller åtgärden kräver en tillståndsprövning skall en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bifogas tillståndshandlingarna (6 kap. 1 § miljöbalken). MKB:n skall belysa hur områdets utpekade livsmiljöer och arter påverkas.

Gagnvirke

Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.

Hur man överklagar,

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3 (Miljödepartementet). Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, naturvårdsdirektören Claes Svedlinh, länsassessorn Karin Fridell och byrådirektören Sofia Bergvall deltagit.

Magnus Holgersson
Länsråd

Linda Välberg
Byrådirektör

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

akten (naturdossier)

Sändlista

Välberga Sportstugeförening c/o Staffan Eriksson, Hamngatan 9, 582 26 Linköping

Bengt Samuelsson, Torpa 10, 590 33 Borensberg

Anders Mårtensson, Brunneby Sjöviks gård 116, 590 33 Borensberg

Lars Mårtensson, Brunneby Sjöviks gård 118, 590 33 Borensberg

Välberga-Torpa Samfällighetsförening c/o Stefan Ihreskog, Välberga 173, 590 33 Borensberg

Vattenfall Vätternät AB, Vattenfall Eldistribution AB, Box 448, 581 05 Linköping

Kopia till

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm

Naturskyddsföreningen i Motala, att I. Lundqvist, Kulla Södergården 112, 590 32 Borensberg

Fiskeriverket, Box 423, 401 26 Göteborg

Sjöfartsverket, 601 78 Norrköping

SGU, Box 670, 751 28 Uppsala

Motala kommun, 591 86 Motala

Skogsstyrelsen, Box 288, 593 24 Västervik

Skogsstyrelsen Linköpings distrikt, Datalinjen 1, 583 30 LINKÖPING

Reservatsförvaltaren, Anneli Lundgren

Motala kommun, Lantmäterimyndigheten, 591 86 Motala

Länets författningssamling

Tidningskungörelse

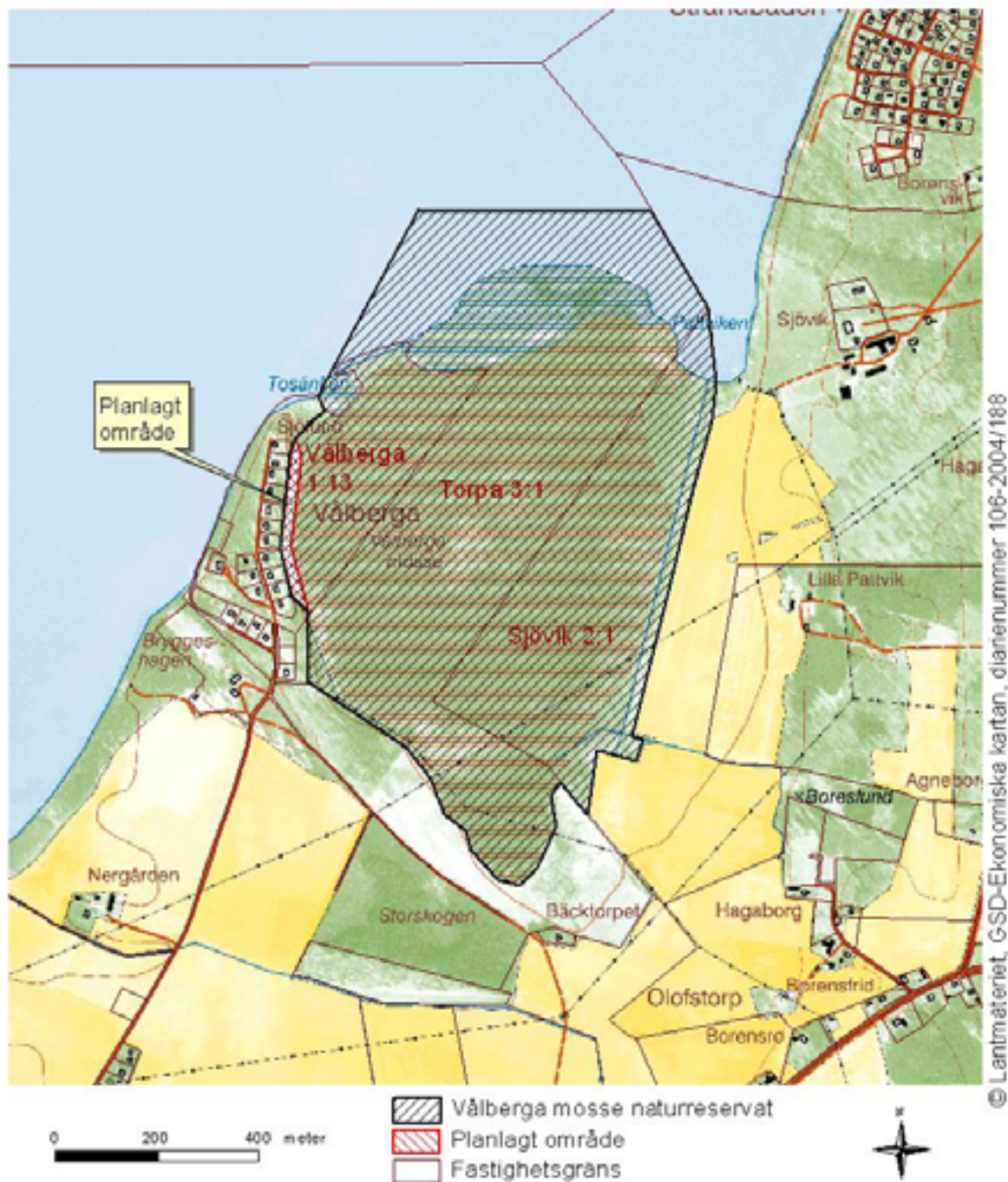
Bilaga 1

Vålberga mosse naturreservat

Areal: 78,4 ha

Motala kommun, Östergötlands län

Kartblad: 085 83

Karta tillhörande Länsstyrelsens beslut för Vålberga mosse naturreservat beslutat 2008-05-26. Objektsnummer (RegDOS-id) 2010876, dnr 511-3886-04.